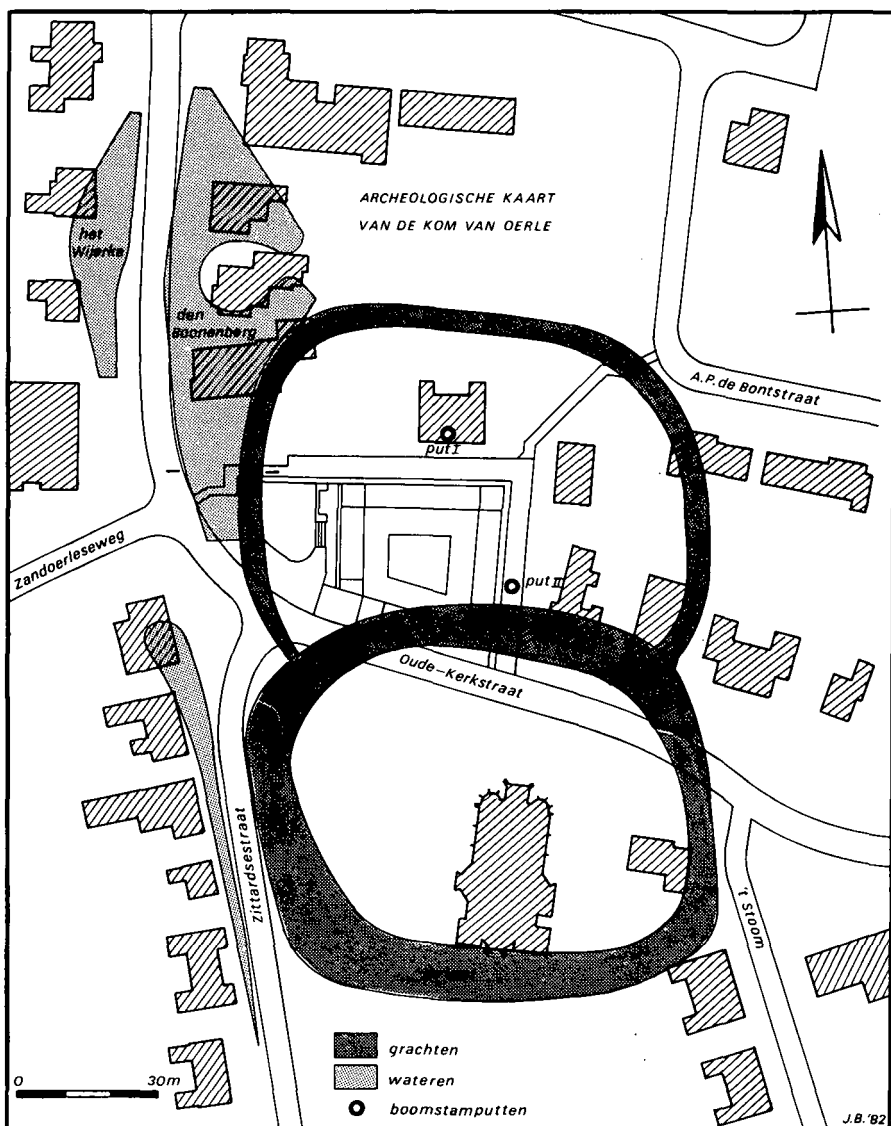

NIEUWE ARCHEOLOGISCHE GEGEVENS IN HET ONDERZOEK NAAR DE VROEGERE BOONBERG IN OERLE

JACQ. F.C.M. BIJNEN

In een eerder opgenomen artikel in *Brabants Heem* (1982, pp. 28-34) werden de resultaten beschreven van een eerste archeologisch en historisch onderzoek naar het laatmiddeleeuws kasteel Boonberg in Oerle. Kort na deze publikatie werd begonnen met de aanleg van een dorpsplein dat geheel gelegen was binnen de in het eerste onderzoek gevonden omgrachting. Van het gemeentebestuur van Veldhoven werd toestemming verkregen tijdens deze werkzaamheden waarnemingen te verrichten. Hierbij kon een aantal opmerkelijke, nieuwe gegevens worden verzameld die meer inzicht gaven in de eerder gereconstrueerde situatie (voor deze eerste reconstructie zie: t.a.p., p. 29, afb. 1). Hieronder geven we een afbeelding van deze nieuwe situatie met daarbij, zeer kort samengevat, een beschrijving van enkele archeologische waarnemingen met de conclusies die hieruit konden worden getrokken.¹⁾

Allereerst werd dwars door het vroegere water „den Boonberg” een proefsleuf gegraven (afb., tussen de beide streepjes). Uit het profiel van deze sleuf was duidelijk af te lezen dat de gracht eertijds *geen* deel heeft uitgemakt van deze waterplas – zoals we eerst veronderstelden – maar in een bocht vlak voor de begrenzing van dit water heeft gelopen. Tevens was hierin te zien dat de gracht reeds moet zijn gedempt, voordat het water „den Boonberg” werd gegraven. Datering van het gevonden scherfmateriaal geeft aan: a. dat dit grachtgedeelte reeds in de tweede helft van de 14e eeuw is gedempt; b. dat het water „den Boonberg” tussen het eind van de 14e

De dorpskern van Oerle, situatie mei 1982. Gearceerd de huidige bebouwing met in het midden de contouren van het nieuwe dorpsplein. Op schaal zijn daar doorheen aangegeven de middeleeuwse grachten, de vindplaatsen van de boomstampputten en de later gegraven wateren. Tijdens de ingebruikneming van het dorpsplein, in mei 1982, werd op dit plein een sokkel met bronzen plaquette geplaatst. Deze geeft aan passerenden informatie over de ligging van de grachten ten opzichte van de huidige bebouwing.

eeuw en het begin van de 16e eeuw is gegraven. Het ontstaan van deze waterplas, met daarin een bijna rond eilandje dat de plaats zou zijn geweest van het gezochte „kasteel”, is hierdoor te „recent” om voor dit kasteel gediend te kunnen hebben.²⁾

Verder werd een nieuw grachtgedeelte opgemerkt en, door grondboringen en het graven van enkele sleuven en putten, gereconstrueerd. Hieruit bleek dat het omgrachte terrein, zoals in het eerste onderzoek vastgesteld, door een brede en diepe gracht in tweeën werd gedeeld. In de hierdoor ontstane situatie liep dus één brede en diepe gracht rond het terrein, waarop nu het kerkgebouw staat. Als een tweede schakel van de ketting sloot daarop een tweede gracht aan. Deze liep om het terrein waar nu het dorpsplein ligt en was smaller en ondieper (zie afb.). Ook deze tussengracht moet omstreeks het midden van de 14e eeuw zijn gedempt. Hiervan getuigen de talrijk naar boven gehaalde aardewerkscherven.

Tot slot vermelden we nog de vondst van een tweede boomstamput. Deze was van hetzelfde type en had vrijwel dezelfde afmetingen als het verleden jaar gevonden exemplaar. Een C14-datering op een houtmonster, genomen uit de putwand, is inmiddels uitgevoerd. De ouderdom werd bepaald op 870 ± 30 jaar BP (GrN-11120), d.w.z. tussen A.D. 1050 en 1110.³⁾ Aardewerkscherven gevonden in de omgraving van de put ondersteunen deze datering. Door het gereconstrueerde grachtenstelsel wordt aangegeven dat het hier om een middeleeuwse site gaat, bestaande uit twee gedeelten: een deel waarop momenteel het kerkgebouw staat en het andere deel waarbinnen de twee boomstamputten werden aangetroffen. De datering van de vondsten⁴⁾ wijst op de aanwezigheid van mensen tussen het midden van de 11e eeuw en de tweede helft van de 14e eeuw. Wegens het uitblijven van aanwijzingen in de bodem van het dorpsplein en gelet op de vorm van de grachten, komt nu als de meest waarschijnlijke plaats voor het gezochte „kasteel” het terrein waarop nu de parochiekerk staat, in aanmerking.

Noten

- 1) Een volledig verslag van dit voortgezet onderzoek is in beperkte oplage verspreid (Bijnen, J.F.C.M., 1982, Voortgezet archeologisch onderzoek naar de vroegere Boonberg in Oerle. Eigen uitgave).
- 2) Zoals we in het vorige artikel vermeldden geeft J.B. Gramaye, in zijn beschrijving uit 1610, dit eilandje voor de plaats van het kasteel. Deze veronderstelling, die door latere geschiedvorschers zonder meer zou worden overgenomen, blijkt dus onjuist. Het bestaan van een gezocht kasteel moet worden gesitueerd vóór het midden van de 13e eeuw; cf. Bijnen (1982) in: *Campinia* 12, pp. 53-54; en *Het Brabants Kasteel* 5, pp. 3-4.
- 3) Met dank aan Prof. Dr. W.G. Mook, Rijksuniversiteit te Groningen, voor het uitvoeren van de C14-dateringen.
- 4) Eveneens dank aan Arno Verhoeven, Instituut voor Pre- en Protohistorie te Amsterdam en drs. H.L. Janssen, stadsarcheoloog te 's-Hertogenbosch, voor het determineren van het aardewerk.